

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Інна САВИЦЬКА
“20” _____ 2022 р.

“СХВАЛЕНО”
на засіданні кафедри психології
Протокол №12 від “20” травня 2022 р.
В.о. завідувача кафедри
Ірина МАРТИНЮК

”РОЗГЛЯНУТО”
Гарант ОП «Психологія»
Гарант ОП
проф. Віталій ШМАРГУН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИКУМ ІЗ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ТА
ПСИХОТЕРАПІЇ

Спеціальність 053: «Психологія»

Освітня програма: «Психологія» (ОС «Магістр»)

Факультет: гуманітарно-педагогічний

Розробник: кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології
Ярослава ЗЕЛІНСЬКА

Київ – 2022 р.

1. Опис навчальної дисципліни

ПРАКТИКУМ ІЗ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ТА ПСИХОТЕРАПІЇ

Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	2	
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	
Семестр	2	
Лекційні заняття	15 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	15 год.	год.
Лабораторні заняття	- год.	год.
Самостійна робота	90 год.	год.
Індивідуальні завдання	- год.	год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

1. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Практикум із психологічного консультування та психотерапії» є систематизація і поглиблення знань студентів, отриманих ними у ході вивчення курсу «Психотерапія» і «Основи психологічного консультування»; формування у студентів стійких умінь та навиків психологічного консультування і психотерапії, засвоєння студентами основних практичних прийомів психологічного консультування і психотерапії, а також створення умов для розвитку професійної самосвідомості студентів.

У курсі розглядаються етичні принципи в психологічному консультуванні та психотерапії, способи психологічного впливу на клієнта, основні вимоги до особистості консультанта (психотерапевта), особливості організації консультативного процесу, базові техніки і методи терапевтичного втручання; розкриваються особливості консультування в різних сферах психологічної діяльності.

Завдання курсу – аналіз та вивчення основних психологічних напрямків в консультуванні; оволодіння методиками та практичними навиками здійснення психологічного консультування, що матиме наслідком вирішення проблем клієнта, оволодіння набором процедур (технік, методів), спрямованих на надання ефективної психологічної допомоги, вироблення власного стилю психологічного консультування.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система теоретичних положень і відповідних практичних заходів, спрямованих на допомогу клієнтові у вирішенні психологічних проблем, що перешкоджають соціальній самореалізації.

Міждисциплінарні зв'язки: психологічна допомога особистості, диференційна психологія, організаційна психологія.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **досягти таких програмних результатів навчання:**

– здійснювати пошук, опрацювання та аналіз психологічних проблем та запитів клієнта із використанням сучасних технік та методів консультування та психотерапії (ПРН1),

– вміти розробляти дизайн психологічного дослідження : формулювати проблеми і гіпотези, генерувати теоретичний контекст конкретних досліджень, визначати параметри і ресурси для психологічного дослідження, планувати і проводити дослідження (ПРН2),

– узагальнювати емпіричні дані та формулювати психологічний висновок, що містить характеристику психологічних проблем клієнта, вказівки на їх можливі причини та опис рекомендованих психологічних напрямків їх вирішення (ПРН3),

– розробляти програми психологічних інтервенцій (психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість (ПРН 5),

– доступно і аргументовано представляти результати консультативної допомоги у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях (ПРН7),

– вирішувати етичні дилеми консультування та психотерапії з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності (ПРН 9),

– здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої психологічної проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності (ПРН 10),

– здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій консультативної та психотерапевтичної діяльності (ПРН 11),

оволодіти такими програмними компетентностями:

– застосування набутих знань із основ психологічного консультування та психотерапії у практичних ситуаціях (ЗК1),

– розуміння базових понять та категорій психології консультування та психотерапії (ЗК2),

– здатність критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі консультативні проблеми на інноваційній основі (ЗК4),

– здатність приймати обґрунтовані рішення щодо вибору методик психологічного консультування (психотерапії), спрямованих на вироблення активної позиції клієнта по відношенню до психологічних проблем, фрустрацій і стресів з метою навчання способам відновлення чи збереження емоційного комфорту в критичних життєвих ситуаціях (ЗК6),

– здатність на практиці застосовувати прийоми і техніки психологічного консультування та психотерапії (ЗК7),

– здатність працювати в бригаді, мотивувати людей та визначати особливості взаємодії з іншими спеціалістами в процесі надання психологічної допомоги (ЗК9),

– здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психологічного консультування та психотерапії (СК1),

– здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психологічної проблеми (СК2),

– здатність до розуміння теоретико-методологічних принципів, методів та основних тенденцій розвитку консультативної психології (СК3),

– здатність використовувати релевантний методологічний інструментарій у процесі консультативного (психотерапевтичного) дискурсу в ситуації професійної взаємодії психолога і клієнта, організованого «тут-і-тепер» для вирішення проблем клієнта (СК5),

– здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних консультативних ситуаціях, ідентифікувати проблеми клієнта і ставити адекватний психологічний діагноз (СК7),

– здатність дотримуватися у психологічному консультуванні норм

професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями (СК9),
– здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи та прийоми психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях (СК10),

Програма вивчення обов'язкової навчальної дисципліни «Практикум з психологічного консультування та психотерапії» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів напрямку 053 «Психологія».

3. Програма та структура навчальної дисципліни повного терміну денної та заочної форми навчання:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	пр.	лаб.	інд.	ср.		л	пр.	лаб.	інд.	ср.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Практикум з психологічного консультування та психотерапії : основні поняття і базові принципи												
Тема 1. Психологічне консультування та психотерапія як сфери психологічної практики	9	1	1			7						
Тема 2. Професіоналізм психолога-практика. Розвиток власної теоретичної орієнтації.	11	1	1			9						
Тема 3. Особистість клієнта в психологічному консультуванні та психотерапії.	10	1	1			8						
Разом за змістовим модулем 1	30	3	3			24						
Змістовий модуль 2. Практикум із психологічного консультування.												
Тема 1. Консультативна бесіда як основний метод роботи психолога-консультанта	8	1	1			6						
Тема 2. Просторові та часові аспекти психологічного консультування	8	1	1			6						
Тема 3. Етичні принципи психологічного консультування. Консультативний дискурс.	7	1	1			5						
Тема 4. Структура процесу психологічного консультування	8	1	1			6						
Тема 5. Техніки і методи консультування. Форми консультування.	8	1	1			6						
Тема 6. Основні феномени професійної взаємодії психолога та клієнта	7	1	1			5						
Разом за змістовим модулем 2	46	6	6			34						
Змістовий модуль 3. Практикум із психотерапії												
Тема 1. Стратегії і зміст психотерапевтичного процесу	7	1	1			5						
Тема 2. Специфіка психодинамічного напрямку у трактуванні психологічних проблем	7	1	1			5						
Тема 3. Психотехніки в когнітивній психотерапії при емоційних розладах	7	1	1			5						

Тема 4. Поведінковий напрямок в психотерапії. Основні техніки.	8	1	1		6						
Тема 5. Практичне застосування екзистенційно-гуманістичної терапії	8	1	1		6						
Тема 6. Вітчизняні традиції у практиці надання психологічної допомоги і специфіка підготовки психолога-практика	7	1	1		5						
Разом за змістовим модулем 3	44	6	6		32						
Усього годин	120	15	15		90						

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Практикум з психологічного консультування як навчальна дисципліна та як вид психологічної допомоги	1
2	Вимоги до психолога- практика	1
3	Особистість клієнта в психологічному консультуванні та психотерапії	1
4	Консультативна бесіда як основний метод роботи психолога-консультанта	1
5	Організаційні аспекти роботи психолога. Просторові та часові аспекти психологічного консультування	1
6	Принципи консультативної роботи. Консультативний (психотерапевтичний) дискурс	1
7	Структура процесу психологічного консультування	1
8	Техніки, методи і форми консультування	1
9	Основні феномени професійної взаємодії психолога та клієнта	1
10	Стратегії і зміст психотерапевтичного процесу	1
11	Основні поняття та техніки психодинамічного напрямку в психотерапії	1
12	Когнітивна психотерапія : основні поняття, техніки в психологічному консультуванні	1
13	Основні поняття та техніки поведінкової психотерапії	1
14	Феноменологічний напрямок в психотерапії	1
15	Вітчизняні традиції у практиці надання психологічної допомоги	1
	Всього	15

5. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

Контрольні питання

1. Місце психологічного консультування та психотерапії в професійній роботі психолога-практика.
2. Гуманістична психологія в теорії і практиці консультативної роботи.
3. Поведінкова модель психоконсультування.
4. Екзистенціально-гуманістичні підходи в психоконсультуванні.
5. Особливості когнітивного психоконсультування.
6. Особливості гештальт-консультування.
7. Особливості консультування в поведінковому підході.
8. Відмінність психологічного консультування від психотерапії.
9. Організація та проведення психологічного консультування.
10. Структура консультативної бесіди як основного методу роботи психолога-консультанта.
11. Зустріч клієнта. Стратегії поведінки психолога-консультанта.
12. Стратегії поведінки психолога-консультанта під час збору інформації.
13. Запит у психоконсультативній роботі: визначення, види, динаміка.
14. Процедури психологічного консультування (процедура зустрічі, процедура емоційного налаштування клієнта на проведення консультування та ін.), їх специфіка.
15. Активне слухання у психоконсультуванні та психотерапії : визначення, види.
16. Основні етапи психологічного консультування .
17. Взаємозв'язок технік психологічного консультування з етапами і процедурами.
18. Вимоги до особистісних та професійних якостей психолога-практика
19. Просторові та часові аспекти психологічного консультування.
20. Відмінності індивідуального та групового консультування.
21. Консультування як процес міжособистісного спілкування і впливу.
22. Кваліфікація, функції та етика консультуючого психолога.
23. Схема проведення професійного консультування.
24. Етичні засади консультативної роботи.
25. Алгоритм збору інформації при психологічному консультуванні.
26. Консультативна угода, її особливості.

27. Психологічний запит клієнта: визначення, види.
28. Техніки слухання клієнта.
29. Базові принципи та завдання консультування.
30. Завдання початкової консультативної бесіди.
31. Психотехніки зниження виснажливості.

32. Специфіка психологічного консультування при реакціях страху та фобіях.
33. Специфіка психологічного консультування агресивних клієнтів.
34. Психологічне консультування при психосоматичних розладах.
35. Професійна підготовка психолога -консультанта.
36. Основні феномени професійної взаємодії психолога та клієнта.
37. Психологічне консультування при невротичних розладах.
38. Консультування особистостей з істеричним типом характеру.
39. Консультування особистостей з обсесивно-компульсивним типом характеру.
40. Консультування клієнтів при параноїдальних розладах.
41. Консультування особистостей з шизоїдним типом характеру.
42. Консультування асоціальних особистостей.
43. Консультування при алкоголізмі.
44. Консультування клієнтів з депресивним і маніакальним типом характеру.
45. Особливості консультування при суїцидних намірах.
46. Завершення психологічного консультування: процедури, техніки.
47. Типові помилки консультанта в процесі проведення психологічного консультування.
48. Ефективність психологічного консультування: визначення. Критерії, рівні оцінювання.
49. Проблеми емоційного вигорання практичного психолога.
50. Психодіагностика: специфіка підбору тестів в ситуації психологічного консультування.
51. Характеристика процедур психологічного консультування на першому етапі (зустріч з клієнтом, встановлення позитивного емоційного налаштування клієнта, зняття психологічних бар'єрів).
52. Техніки в рамках процедури встановлення емоційного налаштування клієнта (встановлення рапорту та ін).
53. Особливості фокус-аналізу психологічних проблем клієнта.
54. Особливості телефонного консультування.
55. Особливості консультативної переписки.
56. Супервізія і підготовка консультанта до роботи.
57. Техніки завершення психологічного консультування.
58. Прийоми зняття психологічної напруги у клієнта.
59. Зовнішні ознаки невротизації клієнта.
60. Фактори, які впливають на ефективність психологічного консультування.

Форма № Н-5.05

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Факультет Гуманітарно-педагогічний
Ступінь вищої освіти Магістр
Спеціальність 053 «Психологія»
Форма навчання денна/заочна
Семестр, курс 2 семестр, курс 1
Навчальна дисципліна Практикум з психологічного консультування та психотерапії

Затверджено на засіданні кафедри психології
(назва кафедри)

Протокол № 12 від «20» травня 2022 р.

В.о.завідувача кафедри _____ Ірина МАРТИНЮК
(підпис) (прізвище та ініціали)
Екзаменатор _____ Ярослава ЗЕЛІНСЬКА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Білет №1

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС <u>магістр</u> спеціальність 053 «Психологія»	Кафедра <u>психології</u> 2022-2023 н. р.	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № <u>1</u> з дисципліни <u>практикум з психологічного консультування та психотерапії</u>	Затверджую в.о.зав. кафедри <u>Ірина МАРТИНЮК</u> <u>20.05.2022 р.</u>
<i>Екзаменаційні запитання</i>			
1. Місце психологічного консультування та психотерапії в професійній роботі психолога-практика.			
1. Психотехніки зниження виснажливості.			

Тестові завдання

1. Вставте пропущене слово у реченні:

Психологічним консультуванням називається сфера психологічної практики, професійна діяльність психолога, спрямована на надання допомоги психічно здоровим людям у вирішення різноманітних..... проблем.

(у бланку відповідей подати одним словом)

2. Ефективне консультування - це процес, що виконується...

- а) замість клієнта;
- б) разом із клієнтом;
- в) незалежно від бажання клієнта;
- г) на прохання родичів клієнта.

3. Поставте у відповідність теорії психотерапії та вчених, які є авторами цих теорій :

1. Раціонально-емотивна терапія	А) К.Юнг
2. Когнітивна терапія	Б) А.Елліс
3. Теорія аналітичної психології	В) А.Бек

4. Що з перерахованого є не проблемою клієнта, а проблемою консультанта?

- а) певна психологічна дисгармонія
- б) несприятливий поведінковий комплекс
- в) пошук шляхів адекватної допомоги
- г) конфлікти і їхні наслідки.

5. Яка з перерахованих реплік не повинна використовуватися в консультуванні?

- а) «Давайте разом розберемося, що трапилося»;
- б) «Розкажіть про це детальніше»;
- в) «Не бійтеся, розповідайте все як є»;
- г) «Що вас привело до цього висновку?».

6. Якщо клієнт не вдоволений результатами консультування, консультантові слід...

- а) обов'язково переконати клієнта у зворотному
- б) погодитися з ним, усвідомити причини незадоволеності й сформулювати кілька додаткових заходів
- в) запропонувати клієнтові прийти ще раз
- г) направити клієнта до інших фахівців.

7. Як називають звернення клієнта до фахівця з проханням про допомогу у вирішенні певної психологічної проблеми ?

(у бланку відповідей подати терміном)

2.

8. Вставте пропущене слово у реченні:

Психологічна проблема в консультуванні — сукупність психологічних труднощів клієнта, винесених на спільне .....

(у бланку відповідей подати одним словом)

9. Ефективне консультування - це процес, що виконується...

- а) замість клієнта;
- б) разом із клієнтом;
- в) незалежно від бажання клієнта;
- г) на прохання родичів клієнта.

10. Формулювання психологічного запиту залежить від рівня освіти клієнта, від особливостей його особистості і емоційного стану.

Так

Ні

6. Методи навчання

1. Словесні:

- лекція (усний виклад великого за обсягом та логічною побудовою навчального матеріалу, займає основну частину часу відповідних занять),
- пояснення (змісту основних психологічних напрямів, особливостей методик та психотехнік під час практичних занять),
- розповідь (опис практичних заходів, спрямованих на надання психологічної допомоги),
- бесіда (репродуктивна – на початку кожного практичного заняття, катехізисна – наприкінці лекційних та практичних занять, евристична – на початку лекційних та практичних занять),
- робота з підручниками, навчальними посібниками, науковими статтями (аналіз теоретичного матеріалу під час виконання завдань самостійної роботи з подальшим формулюванням висновків, побудовою таблиць та схем).

2. Наочні:

- ілюстрування (наукові статті, автореферати з описами наукових досліджень у галузі практикуму із психологічного консультування та психотерапії під час практичних занять),
- демонстрування (показ особливостей застосування методів наукового дослідження під час практичних занять),
- самостійне спостереження (апеляція до життєвого досвіду студентів, що стосується матеріалу лекційних та практичних занять).

3. Практичні:

- тренувальні вправи (розв'язування задач на застосування набутих знань, тренування у підборі методів дослідження психологічних особливостей особистості під час практичних занять, робота у командах),

- тести (виконання завдань, що перевіряють розуміння навчального матеріалу).

7. Форми контролю

1. Поточний контроль (усне тематичне опитування, заслуховування доповідей, перевірка письмового виконання домашніх завдань на файлообміннику в drive. google),
2. Проміжний контроль у межах кожного модуля (перевірка виконання тестів на файлообміннику в drive. google),
3. Підсумковий контроль (екзамен).

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно з положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27.12.2019 р. протокол № 5 табл. 1.

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90 – 100	Відмінно	Зараховано
74 – 89	Добре	
60 – 73	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації $R_{\text{ат}}$ (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

9. Методичне забезпечення

1. Зелінська Я.Ц. Практикум з психологічного консультування та психотерапії: силабус [для студентів спеціальності «Психологія»].

10. Рекомендована література

Основна

1. Бадхен А. А., Бадхен М. В., Зелинский С. М. [и др.]. Мастерство психологического консультирования. СПб.: Речь, 2006. 240 с.
2. Бріер Д., Скотт К. Основи травмофокусованої психотерапії. Львів : Свічадо, 2015. 448 с.
3. Bisson, JI & Lewis, C. (2009), Systematic Review of Psychological First Aid, Commissioned by the World Health Organization (available upon request).

4. Васьківська С.В. Соціально-психологічний супровід клієнтів: технологія ведення консультативного діалогу: навч. посіб. Київ: Главник, 2006. 128 с.
5. Галустова О.В. Психологическое консультирование: Конспект лекций. М.: Приор-издат, 2015. 204 с.
6. EMDR. Подолання наслідків психотравми. Практичний посібник / за ред. Арне Гофмана. Львів : ТзОВ Видавництво «Свічадо», 2017. 259 с.
7. Кочюнас Р. Психологическое консультирование. Групповая психотерапия: учеб. пособие. 7-е изд. Москва: Академический проект, 2010. 463 с.
8. Мюллер М. Якщо ви пережили психотравмуючу подію / пер. з англ. Діана Бусько; наук. ред. Катерина Явна. (Серія «Сам собі психотерапевт»). Львів : Видавництво Українського католицького університету, 2014. 120 с.
9. Осухова Н.Г. Психологическая помощь в трудных и экстремальных ситуациях. М.: Академия, 2005. 288 с.
10. Сапогова Е. Е. Практикум по консультативной психологии: учеб. пособ. для студ. направления и специальности «Психология». СПб.: Речь, 2010. 542 с.
11. Федоренко Р.П., К.І.Шкарлатюк К.І. Психологічний практикум з консультивання: зміст, прийоми, технології [навчальний посібник для студентів ВНЗ]. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 200 с.
12. Hobfoll, S, Watson, P, Bell, C, Bryant, R, Brymer, M, Friedman, M, et al. (2007) Five essential elements of immediate and mid-term mass trauma intervention: Empirical evidence. *Psychiatry* 70 (4): 283-315.

Допоміжна

1. Байєр О.О. Життєві кризи особистості: навч. посіб. Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2010. 244 с.
2. Галян І.М. Психодіагностика: навч. посібн. Київ: Академвидав, 2011. 464 с.
3. Вацлавик П. Искусство быстрых изменений. Краткосрочная стратегическая терапия. М., 2006. 285 с.
4. Малкина-Пых И.Г. Справочник практического психолога. Москва : Эксмо, 2005. 781 с.
5. Малкина-Пых И.Г. Экстремальные ситуации : справочник практического психолога. Москва: Эксмо, 2005. 959 с.
6. Меновщиков В.Ю. Психологическое консультирование. Работа с кризисными и проблемными ситуациями. М.: Смысл, 2013. 191 с.
7. Моховиков А. Н. Телефонное консультирование. Москва: Смысл, 2001. 478 с.
8. Каменюкин А.Г., Ковпак Д.В. Антистресс-тренинг. СПб.: Питер, 2004, 194 с.
9. Корольчук М.С. Психологічне забезпечення психічного і фізичного здоров'я. К.: ІНКОС, 2002. 272 с.
10. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних ситуаціях : навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів. К.: Ніка-Центр, 2009, 580 с.

11. Методичні рекомендації по проведенню тренінгу-курсу для підлітків з питань просвітницької роботи щодо здорового способу життя. Київ : Навчальна книга, 2002. 47 с.
12. Осипова А.А. Справочник психолога по работе в кризисных ситуациях. Ростов н/Дону: Феникс, 2005. 315 с.
13. Соловьева С.Л. Психология экстремальных ситуаций. СПб: ЭЛБИ, 2003. 128 с.
14. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій: практ. посіб / за наук. ред. Т.М. Титаренко. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2019. 220 с.
15. Титаренко Т.М. Життєві кризи: технології консультування. В 2-х частинах. Київ: Главник, 2007. 257 с.
16. Ромек В.Г., Конторович В.А., Крукович Е.И. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. Санкт-Петербург: Речь, 2004. – 256 с.
17. Цимбалюк І.М. Психологічна консультація та корекція : навч. посіб. Рівне: ЦНТІ, 2001. 111 с.
18. Яценко Т.С., Глузман О.В., Калашник І.В. Глибинна психологія. Діагностика та корекція тенденції до психологічної смерті: навч. посібник. Ялта: РВВ КГУ, 2008. 203 с.

11. Інформаційні ресурси

1. Концепція розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року. URL: zakon.rada.gov.ua/go/1018-2017-p
2. МКБ 10 – Международная классификация болезней 10-го пересмотра. URL: <http://mkb-10.com/index.php?pid-4257>
3. Найдюнов М. І. Психологія травмівних ситуацій. Презентація онлайн. URL: science.radioritual.ru/5957669472195397.html
4. Первая психологическая помощь. Работа психолога в чрезвычайных ситуациях: видеолекция. URL: <https://youtu.be/l2NOENidxQI> (Дата звернення: 22.02.2017 р.). Найдюнов М. І. Психологія травмівних ситуацій. Презентація онлайн. URL: science.radioritual.ru/5957669472195397.html
5. Психотерапия. Работа с гореванием : видеолекция. URL: <https://youtu.be/pyqICI8j5OA> (Дата звернення: 23.10.2018 р.).
6. Ягнюк К.В. Анатомия терапевтического вмешательства: типология техник /Журнал практической психологии и психоанализа. 2010. №3 [Электронный ресурс]. Режим доступа: [http:// www.psychol.ras. ru/ipp-pfr/ journal](http://www.psychol.ras.ru/ipp-pfr/journal).